

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Yleisötilaisuus, esteellisyys, syrjintäolettama, välillinen syrjintä

Diaarinumero: YVTLTK/2XX/2017

Antopäivä: XX.XX.2017

Pyörätuolia vammansa takia liikkumiseensa tarvitseva hakija katsoi tulleen syrjityksi, kun hänen ei ollut mahdollista osallistua poliittisen yhdistyksen järjestämään yleisölle avoimeen tilaisuuteen tilojen esteellisyydestä johtuen.

Vastaaja kertoi järjestävänsä julkiset tilaisuutensa mahdollisuuksien mukaan helposti saavutettavissa esteettömissä tiloissa, ja omat tilaisuutensa pääosin omissa tiloissaan.

Vastaajan mukaan tilaisuus pidettiin luennoitsijan yllättävän Turun vierailun takia erittäin tiukalla aikataululla, eikä vastaaja onnistunut alle viikossa saamaan haluamiansa tiloja, joten tilaisuus pidettiin vastaajan omissa tiloissa, jotka olivat esteelliset.

Vastaaja ei selvittänyt mitä mahdollisia muita tiloja kuin Turun pääkirjaston Studio –tilan, se olisi pyrkinyt saamaan käyttöönsä tilaisuuden järjestämiseksi eikä myöskään, ettei muita esteettämiä tiloja olisi ollut saatavilla tilaisuuden järjestämiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi näin ollen, ettei kyse ollut poikkeuksellisesta hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisessä tilassa syrjineen hakijaa välillisesti ja kielsi vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan tai kehenkään muuhun vammaiseen henkilöön kohdistuvaa syrjivää menettelyä.

Hakijan vaatimukset

Hakija pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan syrjineen häntä ja muita vammaisia henkilöitä järjestäessään kaikille avoimen tilaisuuden paikassa, jossa kaikki eivät voi vammansa vuoksi tilaisuuteen osallistua, ja kieltämään vastaajaa uusimasta syrjivää menettelyään.

Hakijan perustelut

Hakija käyttää selkäydinvammansa johdosta liikkumiseensa sähköpyörätuolia. Hakija olisi halunnut osallistua Turun sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö ry:n järjestämään Turun työväentalon kolmannessa kerroksessa 8.3.2017 pidettyyn kaikille avoimeen tilaisuuteen, jonka aiheena oli 'Tannerheimin ritarit - asevelisocialidemokraatit'. Tilaisuudesta oli ilmoitettu sosiaalisessa mediassa ja se oli avoin kaikille.

Hakija oli ollut yhteydessä tilaisuuden järjestäjiin 6.3.2017 ilmoittaen haluavansa osallistua tilaisuuteen. Hakija oli pyrkinyt selvittämään järjestäjiltä, kuinka tilaisuuteen pääsisi sähköpyörätuolilla. Samalla hakija oli tuonut esiin käsityksensä siitä, että yleisölle avoimen

tilaisuuden järjestäminen paikassa, jonne kaikki eivät voi osallistua, voi olla syrjintää. Hakijalle oli vastattu, ettei tila ole esteetön, mutta tilaisuus kuitenkin pidetään siellä.

Hakija katsoo, ettei tiukka aikataulu ole hyväksyttävä oikeuttamisperuste vammaisten henkilöiden epäsuotuisammalle kohtelulle. Myöskään se, että rakennus on vanha, ei ole hyväksyttävä peruste syrjiä, vaan sen sijaan syy olla pitämättä kaikille avoimia yleisötilaisuuksia kyseisissä tiloissa. Se, että tilaisuuden järjestäminen esteettömässä paikassa oli ollut ensisijainen ajatus, ei ole hyväksyttävä peruste järjestää yleisölle avointa tilaisuutta esteellisessä paikassa.

Vastaajan vastaus

Vastaaja myöntää tilojen esteellisyyden, mutta kiistää menetelleensä asiassa syrjivästi.

Vastaajan perustelut

Vastaajan mukaan kysymyksessä oli yhdistyksen jäsenistölle tarjottu luento, jota mainostettiin pääasiassa sisäisesti, mutta myös yhdistyksen julkisella Facebook –sivulla.

Turun SDP on vuokralla 1940 valmistuneessa Turun työväentalossa, joka valmistui silloisten määräysten mukaan. Vastaaja ei omista kiinteistöä, vaan on siinä vuokralla historiallisista syistä.

Vastaaja kertoo järjestävänsä julkiset tilaisuutensa mahdollisuuksien mukaan helposti saavutettavissa esteettömissä tiloissa, ja omat tilaisuutensa pääosin omissa tiloissaan. Vastaaja tuo esiin suosituimpana esteettömänä yleisötilaisuuksien järjestämispaikkana olleen Turun pääkirjaston Studio -tilan.

Vastaajan mukaan 8.3.2017 järjestetty tilaisuus pidettiin luennoitsijan yllättävän Turun vierailun takia erittäin tiukalla aikataululla, eikä vastaaja onnistunut alle viikossa saamaan haluamia tiloja, joten tilaisuus pidettiin vastaajan omissa tiloissa.

Vastaaja ilmoittaa neuvottelevansa vuokranantajan kanssa omien tilojensa esteettömyyden parantamiseksi, ja käyttävänsä tarvittaessa muita tiloja, kunnes yhdistyksen omat tilat ovat esteettömät.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisissä tiloissa merkinneen hakijan välillistä syrjintää ja kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjintää.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, onko hakija tullut yleisölle avoimeen poliittiseen luentotilaisuuteen pääsyssä epäsuotuisammin kohdelluksi vammaisuutensa johdosta kuin muut, kun tilaisuus oli järjestetty tiloissa, joihin hänen ei ollut mahdollista päästä vammastaan johtuen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 2 §:n 2 momentin mukaan lakia ei kuitenkaan sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoitukseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on yleinen ja että, sitä sovelletaan myös yhdistystoimintaan ja yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Lautakunta myös toteaa, että yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä syrjintä vammaisuuden perusteella on kielletty.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan merkitystä ei ole sillä, onko tekijän tarkoituksena ollut syrjiä, jos menettelyä on objektiivisin perustein arvioituna pidettävä syrjintänä. (HE 19/2014 vp., s.71)

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan sitä, että näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2. kohdan syrjintäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin tai palveluihin. Saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus saavutettavuuden järjestämiseen on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää saada päästä johonkin paikkaan tai saada käyttää jotakin palvelua. Saavutettavuuden järjestämiseen velvollinen ei voi laiminlyödä velvoitettaan vetoamalla taakkaan, joka aiheutuu saavutettavuuden järjestämisestä vammaisille henkilöille. (CRPD/C/14/D/21/2014, yksilövalitus, asia No. 21/2014, 14.9.2015, kpl. 8.4 ja kpl 8.5)

Syrjintäoletaman syntyminen

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Syrjintäoletaman synnyttävistä tosiseikoista ei edellytetä täyttä näyttöä.

Kun syrjintäoletama on syntynyt, todistustaakka siirtyy vastaajalle. Vastaajan mahdollisuutena on kumota kantajan esittämä näyttö tai heikentää sitä niin, että näyttö jää näyttökynnyksen alle.

Vastaajan 8.3.2017 järjestämästä tilaisuudesta oli ilmoitettu julkisesti kaikille avoimilla Facebook – sivuilla, ja ilmoituksen mukaan tilaisuus oli kaikille avoin, joten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta pitää selvitettyinä, että kyseessä oli kaikille avoin yleisötilaisuus.

Hakija on esittänyt selvitystä, jonka perusteella hän katsoo tulleen syrjityksi vammaisuutensa johdosta yleisölle avoimeen tilaisuuteen pääsyssä. Hakijan esittämän selvityksen mukaan tilaisuus oli järjestetty paikassa, jonne hänen ei olisi ollut mahdollista päästä turvallisesti vammansa johdosta.

Edellä esitetyillä perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että hakija on esittänyt objektiivisesti arvioiden selvitystä, jonka perusteella on syntynyt syrjintäolettava välillisestä syrjinnästä ja, että todistustaakka on kääntynyt. Vastaajan on näin ollen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Väitetyn syrjinnän arviointi

Kokoustilojen esteellisyys

Asiassa on kysymys pääsystä yleisölle avoimeen poliittiseen tilaisuuteen. Kokoontumisvapaus on poliittinen perusoikeus, jonka ydinalueena voidaan pitää yleisiä kokouksia, joilla pyritään vaikuttamaan yhteisten asioiden hoitamiseen tai joissa keskustellaan tällaisista asioista (PeVM 13/1998 vp.). Yksilön oikeus ja mahdollisuus niiden käyttämiseen turvaa yksilön mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja on välttämätöntä yhteiskunnan kansanvaltaiselle päätöksenteolle. Tämän takia yksilön mahdollisuus päästä yleisölle avoimiin yhteiskunnallisia asioita käsitteleviin tilaisuuksiin on erityisen tärkeää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa asiassa olevan kiistatonta, että tilaisuus oli järjestetty kokoustilassa, joka oli sillä tavoin esteellinen, ettei hakijan ollut mahdollista päästä sinne turvallisesti pyörätuoleineen.

Vastaajan menettelyn arviointi

Vastaaja on ilmoittanut järjestävänsä sekä jäsenilleen että yleisölle avoimet tilaisuutensa pääsääntöisesti esteettömissä tiloissa. Vastaaja on lisäksi ilmoittanut sen olleen ensisijainen ajatus myös tätä tilaisuutta järjestettäessä, mutta vakiopaikkojen oltua varattuna, turvautuneensa kiireessä omiin tiloihinsa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on katsonut lainvoimaisessa päätöksessään (YVTlk 2xx/2017, xx.xx.2017) yleisölle avoimen poliittisen tilaisuuden järjestämisen olleen pyörätuolia vammansa takia käyttävän hakijan välillistä syrjintää, kun menettelylle ei ollut hyväksyttävää syytä.

Vastaaja ei ole selvittänyt mitä mahdollisia muita tiloja kuin Turun pääkirjaston Studio –tilan, se olisi pyrkinyt saamaan käyttöönsä tilaisuuden järjestämiseksi eikä myöskään, ettei muita esteettömiä tiloja olisi ollut saatavilla tilaisuuden järjestämiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo näin ollen, ettei kyse ole ollut poikkeuksellisesta hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä.

Johtopäätös

Edellä esitetyn perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaaja ei ole kyennyt kumoamaan syntynyttä syrjintäolettaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisessä tilassa syrjineen hakijaa välillisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan tai kehenkään muuhun vammaiseen henkilöön kohdistuvaa syrjivää menettelyä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 §, 13 §, 20 §, 21 §, 28 §

Kokoontumislaki (530/1999) 3 § 2 momentti, 5 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 1 §, 12 §, 13 § 4 momentti

Perustuslaki (731/1999) 2 §, 6 §, 13 §, 14 §, 22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Outi Anttila, Merja Heikkonen, Riitta-Maija Jouttimäki ja Sonya Walkila. Asian esittelijä Juhani Kortteinen.